

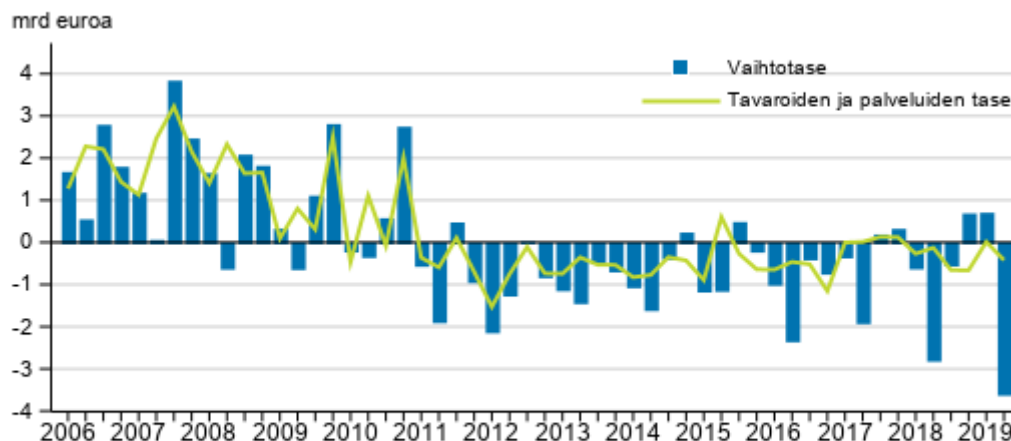
Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

2019, 2. neljännes, heinäkuu

Vaihtotase alijäämäinen toisella neljänneksellä, ulkomainen nettovarallisuusasema vahvistui

Vaihtotase oli alijäämäinen vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Maksutaseen mukaisen tavaraviennin arvo pysyi viime vuoden vastaavan neljänneksen tasolla. Ensitulon tili oli voimakkaasti alijäämäinen. Palveluviennin kasvu oli vahvaa. Ulkomainen nettovarallisuusasema vahvistui. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema -tilastosta.

Vaihtotase ja tavaroiden ja palveluiden tase

Vaihtotase

Vuoden 2019 toisella neljänneksellä vaihtotase oli 3,6 miljardia euroa alijäämäinen. Tavaroiden ja palveluiden tase oli 0,4 miljardia euroa alijäämäinen. Vaihtotaseen alieristä ensitulon tili oli 2,7 miljardia euroa alijäämäinen ja tulojen uudelleenjaon tili 0,5 miljardia euroa alijäämäinen.

Tavarat ja palvelut

Maksutaseen mukainen kauppataase oli 0,2 miljardia euroa ylijäämäinen vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Edellisen vuoden vastaavalla neljänneksellä kauppataaseen ylijäämää kertyi 0,9 miljardia euroa. Palvelutase oli 0,7 miljardia euroa alijäämäinen vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Palvelutaseen alijäämää selittävät etenkin matkailun, kuljetuksen sekä muiden liike-elämän palveluiden alijäämäisyys.

Maksutaseen mukainen tavaravienti oli 16,4 miljardia euroa vuoden 2019 toisella neljänneksellä eli tavaravienti pysyi viime vuoden vastaavan neljänneksen tasolla. Tavaratuonti kasvoi 16,1 miljardiin euroon eli 4 prosenttia vuoden takaisesta. Vuoden 2019 toisella neljänneksellä palveluvienti kasvoi 13 prosenttia ja palvelutuonti 7 prosenttia verrattuna edellisen vuoden vastaavaan neljännekseen. Palveluvienti oli 7,2 miljardia euroa ja palvelutuonti 7,9 miljardia euroa ja näin ollen palvelutase oli alijäämäinen.

Tarkemmat maksutaseen mukaiset vienti- ja tuontiluvut palveluerittäin ja alueittain löytyvät [tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilastosta](#) vuodesta 2015 alkaen. Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilastossa on myös eritelty Tullin lukuihin tehtävät lisäykset ja poistot, joiden avulla päästään maksutaseen mukaiseen tavarakauppaan.

Ensitulo toisella neljänneksellä

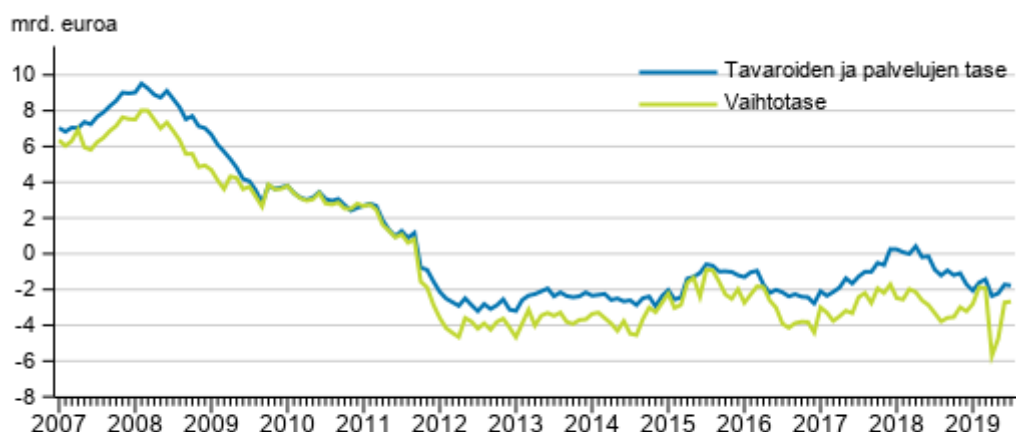
Ensitulon tili oli 2,7 miljardia euroa alijäämäinen vuoden 2019 toisella neljänneksellä. Ensitulon tili pitää sisällään Suomesta ulkomaille maksetut ja ulkomailta Suomeen maksetut palkansaajakorvaukset, sijoitustulot ja muun ensitulon. Ensitulon alijäämä johtui pääasiassa sijoitustuloista, joihin luetaan mm. pääomakorvaukset, kuten korot ja osingot. Sijoitustuloja maksettiin Suomesta nettomääräisesti 2,8 miljardia euroa vuoden 2019 toisella neljänneksellä.

Tulojen uudelleenjaon tili oli 0,5 miljardia euroa alijäämäinen vuoden 2019 toisella neljänneksellä.

Vaihtotase tasapainossa heinäkuussa 2019

Vaihtotase oli heinäkuussa tasapainossa. Maksutaseen mukainen tavaraviennin arvo kasvoi 2 prosenttia vuodentakaisesta. Vaihtotaseen alieristä ensitulon tili oli ylijäämäinen. Maksutaseen mukainen kauppataase, palvelutase ja tulojen uudelleenjaon tili olivat alijäämäisiä.

Vaihtotase ja tavaroiden ja palveluiden tase, 12 kk liukuva summa

Rahoitustase ja ulkomainen nettovarallisuusasema

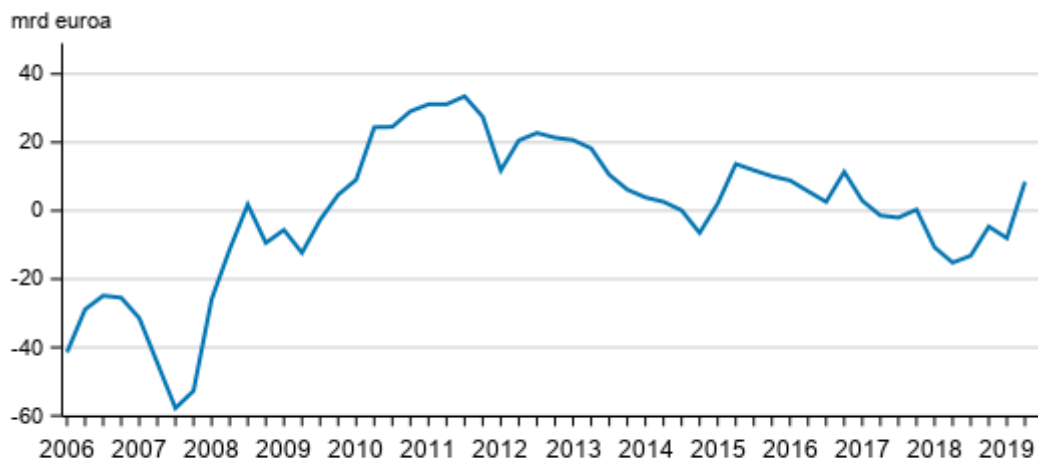
Ulkomainen nettovarallisuusasema vahvistui edelliseltä neljännekseltä

Vuoden 2019 toisen neljänneksen lopussa Suomella oli bruttosaamisia ulkomailta 821,9 miljardia euroa ja bruttovelkoja ulkomaille 813,5 miljardia euroa. Ulkomainen nettovarallisuusasema, eli saamis- ja velkakannan erotus, oli siten 8,4 miljardia euroa, kun saamisia oli velkoja enemmän. Rahoitustaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman tietoja on tarkistettu vuodesta 2006 alkaen. Aikasarjakorjauksesta tietoja erillisessä kappaleessa.

Ulkomainen nettovarallisuusasema kohentui edellisestä neljänneksestä, jolloin ulkomainen nettovarallisuusasema oli -8,0 miljardia euroa. Ulkomaisen nettovarallisuusaseman muutoksesta rahoitustaloustoimet olivat 9,9 miljardia euroa ja luokitus- ja muut arvomuutokset 6,6 miljardia euroa.

Sijoituslajeittain tutkittuna suurimmat nettosaamiset, 47,9 miljardia euroa, olivat suorissa sijoituksissa. Ulkomaisten suorien sijoitusten bruttosaamiset olivat toisen vuosineljänneksen lopussa 161,6 miljardia euroa ja vastaavat velat 113,6 miljardia euroa. Muiden sijoitusten nettosaamiset olivat 32,0 miljardia euroa. Suurimmat nettovelat, 79,6 miljardia euroa, olivat arvopaperisijoituksissa, mikä selittyy joukkovelkakirjojen ja rahamarkkinapapereiden 134,9 miljardin euron nettovelalla, kun taas osake- ja sijoitusrahasto-osuuksissa saamiset olivat 55,4 miljardia euroa velkoja suuremmat.

Ulkomainen nettovarallisuusasema neljänneksittäin

Pääomaa virtasi ulkomaille muiden sijoitusten muodossa

Pääomaa virtasi vuoden 2019 toisella neljänneksellä eniten ulkomaille muiden sijoitusten muodossa, 11,8 miljardia euroa. Tämän sijoituslajin merkittävimpiä rahoitusvaateita ovat käteinen ja talletukset sekä lainat. Pääomaa virtasi ulkomailta Suomeen eniten arvopaperisijoitusten muodossa, 5,8 miljardia euroa.

Sijoittajasektoreittain tutkittuna ulkomaiset saamiset kasvoivat eniten muilla rahalaitoksilla ja sosiaaliturvarahastoilla. Velkakannan kasvu selittyy valtiosektorin velkakannan kasvulla. Kun nettovarallisuusasemaa tutkii sektoreittain, nettosaamisia ulkomailta oli eniten sosiaaliturvarahastoilla, joista merkittävimpiä ovat työeläkelaitokset. Sosiaaliturvarahastoilla oli ulkomaisista nettosaamisista 147,2 miljardia euroa, joista 113,2 miljardia euroa oli osakkeissa ja sijoitusrahasto-osuuksissa. Nettovelkoja oli eniten muilla rahalaitoksilla, 124,3 miljardia euroa, ja yrityksillä 86,5 miljardia euroa.

Rahoitustase heinäkuussa 2019

Pääomaa virtasi nettomääräisesti ulkomailta Suomeen 8,4 miljardia euroa. Sijoituslajeittain tarkasteltuna pääomaa virtasi nettomääräisesti ulkomailta Suomeen 15,4 miljardia muiden sijoitusten muodossa ja ulkomaille 6,3 miljardia arvopaperisijoituksina.

Aikasarjakeräys Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman tietoihin syyskuun 2019 julkistuksessa

Maksutase ja ulkomainen varallisuus asema -tilaston tietoja on tasotarkistettu vuosilta 2006 – 2019. Aikasarjakeräyksen merkittävimpana tavoitteena on maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman ja kansantalouden tilinpidon yhtenäisyyden edistäminen. Lisäksi aikasarjakeräyksen yhteydessä on parannettu tietojen ajallista vertailukelpoisuutta ja hyödynnetty uusia tietolähteitä.

Suurin muutos tavaroissa ja palveluissa kohdistuu niin kutsuttujen projektitoimitusten käsittelyyn. Aiemmin projektitoimituksista saadut tulot kirjattiin rakentamisen ja projektitoimitusten vienniksi ja niiden kustannukset rakentamisen ja projektitoimitusten tuonniksi. Aikasarjakeräyksen yhteydessä siirryttiin nettokirjaukseen, mikä pienentää palveluviennin ja -tuonnin tasoja enimmillään 1,3 miljardia euroa vuonna 2016. Toinen merkittävä viennin ja tuonnin tasoja pienentävä kirjaustavan muutos on kansainväliseen

kaupankäyntiin liittyvän kirjauksen muutos, joka pienentää tavaravientiä ja -tuontia enimmillään 0,4 miljardia euroa vuonna 2014. Yllä mainituilla korjauksilla ei ole vaikutusta nettoviennin tasoon.

Suurimmat nettovientiin vaikuttavat muutokset kohdistuivat globaaliin tuotantoon liittyvään tavarakauppaan ja heikensivät nettovientiä enimmillään 0,5 miljardia euroa vuonna 2016.

Sijoitustuloista korjattiin yritysjärjestelyihin liittyviä suorien sijoitusten omaisuustuloja sekä lisättiin sijoitustulojen kattavuutta ottamalla huomioon myös sijoitusrahastojen uudelleen sijoitetut voitot sekä vakuutuksenottajien sijoitustulot. Yritysjärjestelyihin liittyvät korjaukset kasvattivat vaihtotaseen alijäämää enimmillään 2,0 miljardia euroa vuonna 2016, mutta sijoitustulojen kattavuuskorjaus pienensi alijäämää enimmillään 1,1 miljardia euroa vuonna 2017.

Ensitulon muut tilit kuin sijoitustulot sekä tulojen uudelleenjaon tili yhtenäistettiin kansantalouden tilinpidon kanssa. Näiden muutosten myötä vaihtotaseen alijäämä pieneni enimmillään 0,6 miljardia euroa vuonna 2008 ja kasvoi enimmillään 0,1 miljardia euroa vuonna 2011.

Ulkomaisen varallisuusaseman ja rahoitustaseen tietojen kattavuutta on parannettu ja lisätty yhtenäisyyttä rahoitustilinpidon tietojen kanssa. Vuodesta 2016 alkaen ulkomaisen varallisuusaseman ja rahoitustaseen tietoihin on lisätty kotitaloussektorin ulkomaiset lainat ja talletukset. Nämä tiedot luokitellaan muihin sijoituksiin.

Vakuutusteknisen vastuuvelan tiedot on lisätty vuodesta 2006 alkaen.

Suoriin sijoituksiin liittyviä tietoja on korjattu vuosilta 2013-2016.

Joukkovelkakirjalainojen ulkomainen velkakanta on yhtenäistetty rahoitustilinpidon tietojen kanssa valtionhallinnon ja muiden rahalaitosten osalta.

Työeläkelaitoksien osalta on tarkistettu arvopaperikauppaan- ja lainaukseen liittyviä selvityssaamisia kirjausten ajoitusten osalta.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaihtotase neljännesvuosittain 2019, milj. euroa.....	7
Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2019, milj. euroa.....	8
Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2019, milj. euroa.....	9
Liitetaulukko 4. Maksutase, milj. euroa.....	10
Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vaihtotase neljännesvuosittain 2019, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2018/Q2	2018/Q3	2018/Q4	2019/Q1	2019/Q2
Tulot	1. Vaihtotase	27 514	26 327	29 176	28 709	29 143
	1.1 Tavarat	16 338	15 418	16 353	16 355	16 372
	1.2 Palvelut	6 348	6 709	7 494	6 953	7 196
	1.3 Ensitulo	4 483	3 819	4 926	4 567	5 187
	1.4 Tulojen uudelleenjako	344	380	402	835	388
Menot	1. Vaihtotase	30 299	26 851	28 491	28 006	32 736
	1.1 Tavarat	15 479	15 620	16 381	15 512	16 128
	1.2 Palvelut	7 335	7 164	8 128	7 783	7 860
	1.3 Ensitulo	6 572	3 135	3 022	3 681	7 855
	1.4 Tulojen uudelleenjako	913	931	959	1 030	893

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2019, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2018/Q2	2018/Q3	2018/Q4	2019/Q1	2019/Q2
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-24 335	-4 028	-38 631	24 341	-21 577
	S11 Yritykset	-11 819	-6 230	-10 092	-4 877	-11 011
	S121 Keskuspankki	-2 673	5 426	-22 511	30 206	-2 210
	S122 Muut rahalaitokset	3 172	8 479	10 861	11 728	4 057
	S123 Rahamarkkinarahastot	-19	-197	4	-43	.
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	645	73	-1 342	-2 007	-248
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainajat	-539	82	-4 373	1 092	492
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	-202	181	-59	444	-335
	S1311 Valtionhallinto	-5 282	-5 516	-4 121	-3 916	-4 419
	S1313 Paikallishallinto	-3	-2	-3	-2	27
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	-7 723	-6 466	-6 365	-8 481	-8 073
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	106	143	-630	197	143
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-19 738	-3 126	-34 550	31 930
S11 Yritykset		-12 761	-6 248	-10 815	-4 298	-15 206
S121 Keskuspankki		993	-104	1 068	-990	372
S122 Muut rahalaitokset		3 274	14 850	-11 175	47 932	-8 392
S123 Rahamarkkinarahastot		7		39	-8	
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		373	451	48	-1 442	-843
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainajat		246	564	-1 555	5 023	272
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		-226	77	-3	157	59
S1311 Valtionhallinto		-2 637	-6 614	-3 226	-5 073	1 205
S1313 Paikallishallinto		-12	37	23	42	57
S1314 Sosiaaliturvarahastot		-9 048	-6 417	-8 977	-9 476	-8 954
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		53	277	20	63	.
Netto		S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-4 597	-902	-4 081	-7 589
	S11 Yritykset	943	18	723	-579	4 195
	S121 Keskuspankki	-3 665	5 530	-23 580	31 196	-2 582
	S122 Muut rahalaitokset	-101	-6 371	22 036	-36 204	12 449
	S123 Rahamarkkinarahastot	-26	-196	-35	-35	
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	271	-379	-1 390	-565	595
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainajat	-785	-482	-2 819	-3 931	220
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	24	104	-57	287	-394
	S1311 Valtionhallinto	-2 645	1 098	-895	1 156	-5 625
	S1313 Paikallishallinto	9	-39	-26	-43	-30
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	1 325	-50	2 611	995	881
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	53	-134	-650	134	143

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2019, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2018/Q2	2018/Q3	2018/Q4	2019/Q1	2019/Q2
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	638 097	659 264	746 578	815 299	821 895
	S11 Yritykset	143 665	146 105	141 685	144 270	142 360
	S121 Keskuspankki	83 223	88 533	66 161	96 925	94 977
	S122 Muut rahalaitokset	73 807	82 215	230 077	248 730	256 054
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 340	2 138	2 129	.	.
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	83 215	84 423	77 050	82 683	82 006
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	42 541	44 506	32 032	34 171	35 800
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	30 959	31 191	29 860	31 369	31 612
	S1311 Valtionhallinto	13 300	13 103	12 080	13 924	13 672
	S1313 Paikallishallinto	744	750	688	711	732
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	148 287	149 511	142 410	149 130	151 100
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	16 016	16 789	12 407	13 386	13 580
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	653 300	672 432	751 232	823 335
S11 Yritykset		237 328	241 870	224 239	237 387	228 892
S121 Keskuspankki		13 130	12 876	13 570	12 690	12 791
S122 Muut rahalaitokset		217 630	232 022	334 278	386 618	380 335
S123 Rahamarkkinarahastot		29	28	68	1	1
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		26 802	27 818	25 955	26 210	25 212
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat		49 964	51 934	48 651	54 930	56 250
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		2 381	2 376	2 310	2 520	2 595
S1311 Valtionhallinto		93 537	91 009	90 347	92 170	96 970
S1313 Paikallishallinto		3 985	4 021	4 042	4 141	4 196
S1314 Sosiaaliturvarahastot		6 552	6 238	5 511	4 344	3 911
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		1 964	2 240	2 260	2 323	2 323
Netto		S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-15 203	-13 168	-4 653	-8 036
	S11 Yritykset	-93 663	-95 765	-82 554	-93 117	-86 532
	S121 Keskuspankki	70 093	75 657	52 591	84 235	82 187
	S122 Muut rahalaitokset	-143 823	-149 806	-104 201	-137 888	-124 281
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 311	2 110	2 062	-1	-1
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	56 413	56 604	51 094	56 472	56 794
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät, rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-7 423	-7 428	-16 620	-20 759	-20 450
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	28 578	28 815	27 550	28 849	29 018
	S1311 Valtionhallinto	-80 237	-77 906	-78 267	-78 246	-83 298
	S1313 Paikallishallinto	-3 240	-3 272	-3 354	-3 430	-3 463
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	141 735	143 273	136 899	144 786	147 189
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	14 053	14 549	10 147	11 062	11 257

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 4. Maksutase, milj. euroa

	Vuosi 2018	12 kk:n liukuva summa	2019/06	2019/07
1. Vaihtotase	-3 218	-2 676	1 051	97
1.1. Tavarat	823	696	437	-318
1.2. Palvelut	-2 537	-2 478	-11	-311
1.3. Ensitulo	852	830	758	817
1.4. Tulojen uudelleenjakso	-2 355	-1 724	-132	-90
2. Pääomatase	196	127	8	11
3. Rahoitustase	-11 387	-11 085	2 620	-8 436
3.1. Suorat sijoitukset	11 120	-1 491	2 074	865
3.2. Arvopaperisijoitukset	-21 919	-25 573	-2 088	6 341
3.3. Muut sijoitukset	80	15 961	2 589	-15 434
3.4. Johdannaiset	-595	-522	46	-211
3.5. Valuuttavaranto	-73	540	-1	3
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-8 365	-8 536	1 561	-8 544

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityökalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase** kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase** kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase** kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.
- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema** kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista sekä tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämaan mukaan, tuonti EU-alueelta lähetyksensä mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille.

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyrityksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuslaskutuksen tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomakorvaukset

Tuotantotekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuositilastot jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Maksutasekyselyjä on kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen rahoitussaamisten ja -velkojen neljännes- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekevilta institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausitiedot estimoidaan hyödyntäen indikaattoreita ja aiempia neljännesvuositietoja. Tiedot täsmäytetään, kun uusi neljännes valmistuu tai aiempia neljänneksiä revisoidaan.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten saamisten ja velkojen ennakoitaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeenjääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkitessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihtoja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassa, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselystä ja muiden palvelujen kyselystä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrytmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositason lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteen ja neljännesvuosittain yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden

sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Vuositiedot julkaistaan neljännesjulkaisuiden yhteydessä. Vaihtotaseen palveluiden erittelyt ja alueittaiset tiedot löytyvät neljänneksittäin tavaroiden ja palveluiden julkaisusta tilastovuodesta 2013 alkaen. Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan tilasto on maksutaseen laajennus, joka julkaistaan aina samana päivänä maksutaseen neljännesjulkaisun kanssa.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu alkoi Suomessa kesällä 2014.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Hanna Björklund 029 551 3296

Risto Sippola 029 551 3383

Vastaava tilastojohtaja:

Ville Vertanen

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 2342-3463 (pdf)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi